

REŠEVANJE PROBLEMOV BORCEV IN INVALIDOV

Hitreje in učinkoviteje

Na prvi letošnji, razširjeni seji predsedstva OK SZDL je bil sprejet delovni načrt za nadaljnje izboljšanje družbenoekonomskega in političnega položaja borcev NOV in drugih borcev ter vojaških invalidov. V programu so upoštevana vsa stališča in sklepi republiškega odbora ZZB NOV, predsedstva MK SZDL in MO ZZB NOV.

Delovanje posameznih borcev in organizacij ZZB NOV je čutili na vseh področjih življenja naše občine, še posebno pa je njihovo delo pomembno pri izvajanju nalog SZDL v KS. Tako bo tudi v prihodnje, kajti revolucionarne izkušnje in politična ter moralna moč borcev in njihovih organizacij bo še naprej v veliko pomoč pri prizadevanjih vseh družbenopolitičnih organizacij za krepitev družbenoekonomskega in političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Posebno pozornost bodo še naprej posvečali tudi razvijanju in ohranjanju vrednot ter tradicij NOB in socialistične revolucije.

Kljub vsestranski zavzetosti, da bi hitreje reševali probleme borcev in vojaških invalidov, obstaja še vedno nekaj področij, kjer nismo storili dovolj. Gre predvsem za njih socialno varnost in v programu za hitrejšo in učinkovitejšo rešitev tega problema sta določena tako rok kot način.

Več skrbi bo v prihodnje treba nameniti boljši organizaciji zdravstven in socialne službe. V teh službah primanjkuje ustreznih delavcev, pogrešajo pa tudi pregled zdravstvenega stanja borcev v občini. Še slabše pa so razmere v zobnem zdravstvu. Glede tega bo potrebno več sodelovanja s samoupravnimi interesnimi skupnostmi in pristojnimi upravnimi organi. Ob tem pa tudi ne gre pozabiti na zdraviliško zdravljenje borcev, kadar je to potrebno. Z rastjo življenjskih stroškov moramo redno usklaje-

vati borčevske pokojnine. Povečani bodo tudi prejemki, ki jih dobivajo nosilci partizanske spomenice 1941, narodni heroji, španski borci in nosilci visokih dvojnih odlikovanj. Novi zakon o temeljnih pravicah pokojninskega in invalidskega zavarovanja je udeležencem NOV dal možnosti, da so do konca leta 1978 uveljavljali borčevska leta, vendar s pričami. V naši občini je bilo takih prošenj 122, ugodno jih je bilo rešenih 56. Prav sedaj potekajo tudi razprave o spremembah in dopolnitvah zakona o starostnem zavarovanju kmetov, v okviru katerega bo ustrezneje rešen tudi problem kmetov-borcev.

Usklajevanje priznavalnih na območju vseh slovenskih občin ter njihovo povečanje v skladu z rastjo življenjskih stroškov še vedno ostaja naloga vse naše družbe.

Stanovanjsko problematiko udeležencev NOV kaže reševati tudi s sredstvi družbene pomoči stanovanjskega gospodarstva. Zlasti hitro pa velja ukrepati v primerih, ko želijo borci zaradi starosti, zdravstvenih razmer ali invalidnosti zamenjati dosedanje stanovanje za primernejše.

V naši občini živi 3866 borcev in vojaških invalidov. Od teh jih 137 prejema stalno priznavalnino. Enkratno družbeno denarno pomoč je v letu 1979 prejelo 15 borcev. Na zdraviljenju v naravnih zdraviliščih je bilo lani 136 borcev, 85 borcem pa je stroške zdravljenja poravnala občinska zdravstvena skupnost. 565 članov ZZB NOV je letovalo v Banjolah, Strunjanu in Pacugu, 59 pa v Mojstrani. Za 83 svojih članov je organizacija ZZB NOV kriila tudi del stroškov letovanja.

D. J.

● ZRVS ● ZRVS ● ZRVS ● ZRVS

PROGRAMSKA KONFERENCA KO ZRVS ZALOG

Sredi družbenega dogajanja

Na redni letni programski konferenci so člani KO ZRVS Zalog obravnavali poročilo o lanskem delu organizacije ter izhodišča za letošnji delovni program.

Ugotovili so, da KO ZRVS kot el ZRVS občine in kot sestavni del fronte organiziranih socialističnih sil v KS daje svoj prispevek k splošnim družbenim prizadevanjem. Akcije v letu 1978 — volitve v delegaciji za DPS in SIS, v skupščino KS, SZDL, prvomajska prireditev na Jančah, očistevalne akcije na terenu organizacijske komisije za varstvo okolja, pomoč pri ustanovitvi strelskega društva Partizan Zalog itn. — kažejo, da so se člani vsestransko in globlje zavzemali za nadaljnji razvoj socialističnih samoupravnih odnosov. KO ZRVS je bila torej vključena v različne imoupravne organe in bila tudi obudnica več manifestacij v KS, jeni plani so delovali in delujejo številnih delovnih telesih družbenopolitičnih organizacij.

V novem obdobju bo delovanje organizacije naravnano navzven zlasti v poglabljanju procesa podružbljanja ljudske obrambe in varnosti ter krepitev obrambnih priprav v okviru vseh dejavnikov, še zlasti OŠ Adolfa Jakhla, strelskega društva Partizan in KK SZDL.

Akcije so povezane z vzgojo mladih, usmerjena pa v obrambno osveščanje širokih množic in ohranjanje revolucionarnih tradicij NOB.

Sam program ter vsa prizadevanja — so zaključili člani ZRVS — pa se morajo nadaljevati tako, da se rezervni vojaški starešine čim kvalitetneje izobražujejo tako v splošnem vojaškem kot v idejnopoličnem pogledu.

VILKO SLUGA

O DELU KO ZRVS MOSTE-POLJE

Teorija in praksa

Pred kratkim se je prvič sestalo predsedstvo KO ZRVS Moste — lo. Obravnavali smo letošnji delovni program. Organizacija se bo jala tudi letos najbolj angažirati pri splošnem vojaškem usposabljanju in idejnopoličnem izobraževanju svojih članov. Na seminarjih si smo pridobili znanje, ki ga bomo potrebovali pri praktičnem pouku maja ali junija.

Letos bomo tesneje sodelovali ob odboru za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito ter z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami, in to predvsem pri konkretnih akcijah, kot so sodelovanje pri tekmovalstvu šol na taktično-orientacijskih pohodih ipd.

Aprila bomo organizirali tovaško srečanje ali izlet, saj smo otovili, da se med seboj se

premalo poznamo. Pripravili bomo tudi predloge za podelitev plaketa in priznanj zaslužnim članom in jubilarom ter predloge za napredovanje rezervnih vojaških starešin, ki izpolnjujejo pogoje po pravilniku.

Predsednik komisije za informativno propagandno dejavnost MIRAN GRUDEN

IZ ALBUMA NAŠIH SREČANJ Z EDVARDOM KARDELJEM

Sredi bojnih tovarišev ob 30-letnici slovenskih brigad v Zadobrovi (Slika Edo Svetek — 1972)

Bil je dosleden revolucionar — komunist

Smrt tovariša Kardelja me je globoko prizadela. Ne samo zato, ker je bil Edvard Kardelj eden največjih sinov naše domovine in veliki ustvarjalec naše socialistične samoupravne družbe, temveč tudi zato, ker mi je bil velik vzor in sem v njem videl doslednega revolucionarja — komunisto. Poznal sem ga dolgo, že v svojih otroških letih. V letih pred drugo svetovno vojno je bil večkrat pri nas doma na pogovorih s komunisti naših krajev. Naj omenim, da je leta 1938 nekaj mesecev ilegalno živel v naši vasi, v Zadoboru pri Gabrijelu in Francu Gasperšiču. Tedaj seveda nisem vedel, kdo je, razen tega, da je pomemben revolucionar in delavski voditelj, ki ga preganja policija in se mora zato skrivati. Vse to ga je v mojih očeh naredilo še večjega in sem v njem videl lik pravega komunisto.

Iz večkratnih povojnih srečanj sta mi v spominu ostali posebno dve. Aprila l. 1975 se je udeležil proslave našega občinskega praznika. Po proslavi se je za več ur zadržal v pogovoru s predvojnimi revolucionarji in komunisti.

Drugo tako srečanje je bilo leto dni kasneje, maja l. 1976, ko je bil v taborišču so takoj pričeli s političnim delom. Borci so spoznavali globlje bistvo narodnoosvobodilnega boja, se pripravljali na nadaljnje boje in naloge, se urili v vojaških veščinah... V bataljon je začelo prihajati čedalje več borcev. Ti so ali ostali v bataljonu ali odšli v druge enote in na druge položaje.

Aktivnost bataljona in okolice je bila tolikšna, da ni mogla ostati prikrita sovražniku. Borci so svojo aktivnost usmerjali predvsem na dolensko progo in izvedli več akcij. Iz zasede so 21. marca na cesti Lipoglav — Šmarje napadli italijansko preskrbovalno kolono in dva fašista ubili, enega pa težko ranili. Italijani so iz maščevanja še istega dne zažgali štiri domačije na Malem Lipoglavu, po eno pa v Repčah, Slivnici in Paradišču. Sovražnik

obiskal Saturnus. Ob obisku smo mu izročili skulpturno plaketo občine, najvišje priznanje občine. V živahnem, nevezanem pogovoru o uveljavljanju delegatskega sistema pa o težavah in slabostih, ki se še pojavljajo pri doslednem uveljavljanju pravice slehernega delavca, da o vsem odloča, je tovariš Kardelj pokazal, da izredno dobro pozna razmere in stanje v združenem delu ter pokazal preproste, logične in razumljive odgovore na številna neresena vprašanja. Iz njegovih izjav nam je vsem bilo vse razumljivo in jasno, tako da smo ob slovesu vsi želeli, da bi se še večkrat srečali in se tako sproščeno pogovorili o vseh težavah ter nanje dobili tudi najboljše odgovore.

Kot sem že omenil, je bil tovariš Kardelj izredno priljubljen med moščanskimi delavci že pred vojno in to tako velja za vsa povojna leta, saj smo ga vsi imeli za našega največjega in pravega očana. Vsa leta sem ga izredno spoštoval, v njem sem videl utelešenje vseh lastnosti, ki jih mora imeti revolucionar, kateremu je osnovni smisel življenja, da se bojuje za boljši jutri zatiranih ljudi in potiska voz zgodovine naprej. V njem sem videl utelešenje vseh revolucionarjev, ki so padli v velikem boju. Zato mi je ob njegovi prerani smrti zelo težko.

MARJAN MOŠKRIČ
predsednik občinske skupščine
Ljubljana Moste-Polje

37 let bitke na Pugledu

Letos mineva 37 let, odkar je v visokem snegu v začetku januarja 1942 prišel na Pugled znani II. štajerski partizanski bataljon. Preden se je tu ustavil in se odločil, da tu prezimi, je prešel že težko pot. V bataljonu so bili borci iz različnih krajev Slovenije in z različnimi usodami. Vsi pa so bili prepričani, da je ta boj njihov boj.

Bataljon, ki je bil sestavljen iz Mokronoške, Stiške in Molniške čete, je sredi decembra dobil nalogo, da se pri Litiji prebije na Štajersko. Zaradi izdajstva je prišlo do bitke pri Libergu nad Litijo, od koder se je moral bataljon vrniti na Dolenjsko. Med potjo se je bataljon bojeval z Italijani pri Primskovem, priključila pa se mu je tudi Grosupeljska četa. 6. januarja je bataljon napadel italijansko postojanko na Turjaku. Tam je padel Adolf Jakhel, predvojni komunist in organizator odpora na področju Zaloga in vzhodnega dela Ljubljane.

Po bitki na Turjaku se je bataljon, katerega so že vodili legendarni voditelji NOB Franc Rozman-Stane, Dušan Kveder-Tomaž, Peter Stante-Skala, namenili proti Podlipoglavu in Šentpavlu, na Pugled. Tja jih je vodila predvsem varnost, saj je

bilo v bataljonu zelo veliko domačinov iz Zadora, Sostrega, Zaloga, Polja, Črnuč in drugih krajev, predvsem z vzhodnega dela Ljubljane. Vsi ti so vedeli, da je bil imenovani teren izredno dobro politično pripravljen in kot tak edini, ki je lahko prezimil 180 mož. Bataljon se je najprej ustavil v Šentpavlu, se tam nahranil, očistil in okopal ter takoj nato odšel v že pripravljeno taborišče na Pugledu.

V taborišču so takoj pričeli s političnim delom. Borci so spoznavali globlje bistvo narodnoosvobodilnega boja, se pripravljali na nadaljnje boje in naloge, se urili v vojaških veščinah... V bataljon je začelo prihajati čedalje več borcev. Ti so ali ostali v bataljonu ali odšli v druge enote in na druge položaje.

Aktivnost bataljona in okolice je bila tolikšna, da ni mogla ostati prikrita sovražniku. Borci so svojo aktivnost usmerjali predvsem na dolensko progo in izvedli več akcij. Iz zasede so 21. marca na cesti Lipoglav — Šmarje napadli italijansko preskrbovalno kolono in dva fašista ubili, enega pa težko ranili. Italijani so iz maščevanja še istega dne zažgali štiri domačije na Malem Lipoglavu, po eno pa v Repčah, Slivnici in Paradišču. Sovražnik

je vedel, da je v bližini večja partizanska enota in se odločil, da svojo postojanko na Malem Lipoglavu izprazni. Partizani so zvedeli za to nakano in sklenili kolono počakati ter jo napasti. To je bataljonu tudi uspelo in kolona se je rešila le s pomočjo okrepitev iz postojanke v Šmarjah in enot, ki so se že pripravljale, da napadejo Pugled. Isti dan okoli poldneva so začeli Italijani prodirati iz Lipoglava proti vrhu Pugleda. Tam pa so jih dočakali dobro pripravljeni borci. Po več urah bitke — partizani so jo vodili izredno organizirano, saj so na položaje dobili celo kosilo — se je bataljon odločil, da se umakne in izvije iz morebitnega obkoljevanja.

Bitka, ki je trajala celo popoldne, je terjala med partizani štiri mrtve, med njimi mitraljezca Poldeta Mazovca iz Kašlja. Italijani so imeli okoli 23 mrtvih.

Naslednjega dne, 24. marca, so Italijani po pripravi z artilerijo in minometi znova napadli, a našli le prazno taborišče, ki so ga zažgali in razbili. V omenjenem besu so začeli divjati po okoliških vaseh in v Podlipoglavu in Lipoglavu zažgali 11 hiš, na Velikem Lipoglavu ustrelili štiri vaščane in iz obeh vasi

odpeljali čez 50 ljudi. »Očiščevalna akcija« — ropanje je zajelo vse vasi, mimo katerih so se Italijani vračali. Pri tem so aretirali mnogo ljudi, med njimi tudi Jožeta in Franca Mehleta, ki sta še dopoldne pred napadom na Pugled peljala v partizansko taborišče vola; še več pa so pobrali raznega materiala, predvsem hrane in živine. Na mestu, kjer so Italijani 8. marca ustrelili Franca Galiča, so 25. marca ustrelili Jožeta Vidica iz Sostrega, kasneje pa prav tam še Florjana Žagarja in Boža Tomažiča iz Ljubljane.

Ko letos praznujemo 37. obletnico te bitke, se spominjamo vseh, ki so v njej sodelovali ali bili kakorkoli v njej udeleženi. Spominjamo se vseh terenskih akcij, ki so bile usmerjene v to, da se partizanom čim bolj pomaga in se jim omogoči, da prezimijo in se pripravijo na nove boje. To je bil čas velikega ljudskega zagona za stvar odpora, čas, ko še ni razsajala bela garda in je bilo ljudstvo enotno. Iz okoliških krajev so odhajali v II. štajerski bataljon številni domačini in enota je postajala odločilni dejavnik za nadaljnje vojskovanje. Bataljon je bil tudi zameetek kasnejše prve slovenske partizanske brigade — II. grupe odredov.